

**BİZİM
TOPLU
TAŞIMACILIĞIMIZ**

**HALKIN TOPLU
TAŞIMA POLİTİKASI**

**METRO
İŞÇİLERİ
BİLDİRGESİ
BİZİM İŞİMİZ
SİZİN HAKLARINIZ**

GİRİŞ

Metrolar, entegre toplu taşıma sistemlerinin önemli bir bileşenidir. Çok sayıda yolcuyla ulaşım koridorları ve ağları boyunca taşımanın en etkili yoludur. Daha hızlı hareket ederler ve en verimli toplu taşıma türleri arasında yer alırlar.¹

Metrolar, şehirlerdeki yerel eşitsizliğin azaltılması açısından büyük önem taşımaktadır. Otobüs, tramvay ve demiryolu gibi diğer toplu taşıma araçlarıyla bağlantılı, erişilebilir ve verimli metro sistemleri, iklim değişikliğiyle etkin bir şekilde mücadele etmenin, toplu taşımaya geçişi teşvik etmenin, her gün toplu taşımaya bağımlı olan toplulukları birbirine bağlamanın ve böylece hareketliliği temel bir insan hakkı olarak gerçekleştirerek sosyal adaleti güçlendirmenin önemli araçlarından biridir.

Metro işçileri, metro sistemlerinin temel direkleridir ve dünya çapında milyonlarca yolcunun şehirlerde yaşama hakkının güvence altına alınmasının arkasında yatan en önemli güçtür.

Metro sistemlerinin genişlemesine, daha fazla istihdam yaratmasına ve daha fazla yolcuya hizmet vermesine rağmen, birçok sistemde otomasyon, dış kaynak kullanımı ve dijitalleşmeye yapılan vurgu, işçiler üzerindeki baskıyı artırmış ve hizmet kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Dünyanın dört bir yanında yolcular, makineler yerine insanlarla etkileşimi tercih ettiklerini ve yolculara yönelik farklı güvenlik risklerini azaltmak amacıyla bilet satışı ve müşteri hizmetlerinde daha fazla işçiye ihtiyaç duyduklarını defalarca dile getirmişlerdir. Daha verimli ve güvenli bir metro, daha insancıl bir metrodur ve bu da ancak daha fazla işçiyle sağlanabilir.

Metro işçileri, otomasyon, dijitalleşme, belirli pozisyonlarda işten çıkarmalar, yolcuların tacizi ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet nedeniyle insana yakışır ve yüksek vasıflı işlere yönelik tehditler gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Metro işçileri ve sendikaları ayrıca özelleştirme ve dış kaynak kullanımı süreçleriyle de yüz yüze gelmektedir. Bütün bunların sistemin güvenliğini, işçilerin çalışma koşullarını ve yolculara sunulan hizmetlerin kalitesini olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir.

Metro işçileri olarak, toplu taşımanın yaygınlaştırılmasının eşitsizlikle mücadelenin, iklim değişikliğiyle baş etmenin ve toplu taşımaya bağımlı olan milyonlarca insanın kentte yaşama hakkını daha geniş bir alana yaymanın temel taşlarından biri olduğuna inanıyoruz.

Hem özel hem de kamu sektöründeki işverenler verimlilik, sürdürülebilirlik ve maliyet kontrolü adına çoğu zaman işin kolayına kaçmaktadır. Bu tehlikeli ideoloji, daha az sayıda işçinin daha stresli ortamlarda daha düşük ücretlerle daha fazla iş yapmasına yol açmaktadır.

Elinizdeki Metro İşçileri Bildirgesi, kaliteli bir kamu hizmeti sunmaya, eşitsizliklerle mücadele etmeye ve işçileri ve yolcuları merkeze almaya odaklanan, yenilenmiş ve verimli bir metro sektörünün temel taşı oluşturması gereken kilit öncelikleri dile getirmektedir.

¹ Bu bildirme ilk olarak Kasım 2023'te, İstanbul'da düzenlenen metro sendikaları toplantısında ele alınmıştır. İstanbul Mutabakatı'na şu adresten ulaşabilirsiniz: <https://www.itfglobal.org/en/resources/istanbul-accord-union-organising-in-metro-sector>

I. **ADİL ÜCRET VE İYİ ÇALIŞMA KOŞULLARI**

1. Genel olarak, tüm ücret seviyelerindeki işçiler artan hayat pahalılığına ayak uydurmakta zorlanmaktadır. İşverenler, yerel düzeyde geçim ücretini herkes için asgari başlangıç ücreti haline getirmelidir. İş sınıflandırmaları ve istihdam durumları ne olursa olsun, tüm çalışanlar adil bir ücreti hak etmektedir.
2. Tüm metro işçilerine yeterli sayıda mola, dinlenme süresi ve uygun tesislere erişim olanağı sağlanmalıdır.
3. Tam zamanlı çalışmanın azami düzeye çıkarılmasına odaklanılarak, tüm işçilerin adil ve öngörülebilir bir planlamaya sahip olmaları sağlanmalıdır.
4. Sıfır-sürelili iş sözleşmeleri metro işletmeciliğinde yasaklanmalıdır.
5. Metro işçileri, haklarını ve çıkarlarını savunabilmek için sendikalaşma ve toplu pazarlık yapma hakkına sahip olmalıdır.

II. **İÇ KAYNAK KULLANIMI VE DIŞ KAYNAK KULLANIMININ YASAKLANMASI**

1. Metro işletmeciliğinde dış kaynak kullanımı yerine iç kaynak kullanımına öncelik verilmeli, tüm hizmetlerin doğrudan istihdam edilen ve sistemdeki diğer herkesle aynı haklara ve çalışma koşullarına sahip olan işçiler tarafından verilmesi sağlanmalıdır.
2. Metro işletmeciliğinde dış kaynak kullanımı yasaklanmalı, dışarıdan alınan hizmetler çekirdek organizasyona dahil edilmelidir.

III. **İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ**

1. İşçiler ve yolcular için operasyonel güvenlik her şeyden önemlidir.
2. Metro işçileri güvenli ve sağlıklı bir ortamda çalışmayı hak etmektedir. Şirket yönetimi hem işçileri hem de yolcuları korumak üzere kapsamlı iş sağlığı ve güvenliği protokolleri uygulamalıdır.
3. Tüm metro sistemlerinde, uluslararası düzeyde denetlenmekte ve düzenlenmekte olan asbest kullanımı yasaklanmalıdır.
4. Mesleki riskleri azaltmak ve metro sistemleri içerisinde kaza veya yaralanmaları önlemek için yeterli eğitim, koruyucu ekipman ve kaynak sağlanmalıdır.
5. İklim değişikliği, aşırı hava olaylarının metro sistemleri üzerindeki etkilerine uyarlanmış protokollerle birlikte, bir iş sağlığı ve güvenliği riski olarak ele alınmalıdır. Bu tür uyarlamalar yapılırken sel, sıcak hava dalgaları ve hava kirliliğine öncelik verilmelidir.

IV. **KAMU MÜLKİYETİ VE DENETİMİ**

1. Metro sistemi kamu mülkiyetinde olmalı, kamu tarafından işletilmeli ve finanse edilmeli, kâr amacı gütmek yerine toplumun çıkarlarına hizmet etmelidir.
2. Metro sistemiyle ilgili karar alma süreçleri şeffaf ve kamuya karşı hesap verebilir olmalı, sendikalar ve toplum için katılım ve gözetim mekanizmaları bulunmalıdır.
3. Halihazırda özel işletme statüsünde olan ya da imtiyaz sözleşmesi ile işletilen metro sistemleri kamu denetimine alınmalıdır.

V. **BARINMA VE KENTSEL DÖNÜŞÜM**

1. Metro işletmecileri, toplu taşıma yetkilileri ve yerel yönetimler, kentsel dönüşümün yarattığı zorlukların üstesinden gelmek ve işçilerin hizmet verdikleri yerlerde yaşayabilmelerini sağlamak amacıyla uygun fiyatlı konut geliştirme girişimlerine öncelik vermelidir.
2. Her metro istasyonu ve projesi, metro işçileri ve aileleri için konut sağlamaya öncelik vererek, konut yapımını gelişiminin temel bir bileşeni olarak göz önünde bulundurmalıdır.
3. Metro işletmecileri, toplu taşıma yetkilileri ve yerel yönetimler, çoğu zaman civardaki konutların aşırı değerlenmesine yol açan metroyla bağlantılı imar projeleri nedeniyle bölge sakinlerinin yerlerinden edilmesinin yol açtığı sıkıntıları hafifletmek amacıyla, bu durumdan etkilenen toplum kesimleriyle işbirliği yapmalıdır.

VI. **BİLET FİYATLARI VE FİNANSMAN**

1. Metro hizmetlerinin ücretleri, yolcuların farklı sosyo-ekonomik geçmişleri göz önünde bulundurularak uygun ve adil olmalıdır ve toplu taşıma kâr amaçlı girişimlere konu edilmemesi gereken bir haktır.
2. Bakım, işletme, genişletme ve iyileştirme girişimlerini desteklemek üzere metro sistemlerine, yolcular için karşılanabilirlikten veya işçiler için adil ücretlerden ödün vermeden, sürdürülebilir kamu finansmanı sağlanmalıdır.

VII. **TEKNOLOJİ**

1. Gerekli müzakerelerde bulunmadan otomasyona gidilmemelidir. Metro sistemlerine yönelik insan müdahalesi, metro işletiminin temel direklerinden biri olmalıdır.
2. Metro sistemindeki teknolojik gelişmelerden güvenlik, verimlilik ve erişilebilirliği arttırmak ve aynı zamanda işçilerin iş güvenliğini sağlamak için yararlanılmalıdır. Tüm işlemlerde insan varlığına öncelik verilmelidir.
3. Otomasyon, bundan genellikle orantısız bir şekilde etkilenen kadın işçiler de dahil olmak üzere, hiçbir işçinin işini kaybetmesine neden olmamalıdır.
4. İşçiler ve sendikalar, yeni teknolojiler uygulamaya konulduğunda ve bunların çoğunlukla kadın işçiler tarafından yapılan işler de dahil olmak üzere, farklı meslek grupları üzerinde yaratacağı etkiler konusunda önceden bilgilendirilmeli ve kendilerine gerekli açıklamalar yapılmalıdır.
5. Metro operasyonlarında işçilere yönelik izleme, gözetim ve algoritmik kontrol en aza indirilmelidir.
6. Metro işçilerine teknolojik değişikliklere uyum sağlamları ve sistemdeki yeniliklere katkıda bulunabilmeleri için gerekli eğitim ve destek sağlanmalıdır.
7. Metro işletmecileri, yapay zekâ kullanımına yönelik olarak işçiler ve yolcular için gerekli koruma önlemlerini almalıdır.
8. Teknoloji transferi ve teknolojik egemenlik tüm metro sistemleri için güvence altına alınmalıdır. Küresel Güney'deki metro sistemlerinin, teknolojik değişikliklerin uygulanmasını kendi bağlamları içerisinde şekillendirebilmeleri gerekmektedir.

VIII. **TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ**

1. Metro işyerleri cinsiyete dayalı şiddet ve tacizden arındırılmalı ve her türlü suistimal vakasını ele alacak politika ve prosedürler yürürlükte olmalıdır. Tüm metro işyerleri, Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacize ilişkin 190 sayılı ILO Sözleşmesi ve 206 sayılı Tavsiye Kararı'nın uygulanmasına öncelik vermeli ve bu konuda gerekli müzakereleri yürütmelidir.
2. Yönetici pozisyonlarında adil temsil ve eşitlikçi terfi fırsatları da dahil olmak üzere, işe alma ve işte tutma tedbirleri aracılığıyla metro işçileri arasında cinsiyet çeşitliliğini ve eşitliğini teşvik etmek için çaba gösterilmelidir.
3. Metro işletmecileri, her yaşta kadının sürücü, denetmen ve yönetici pozisyonları ve yeni teknolojinin yarattığı görevler gibi daha yüksek ücretli işlerde çalışmasını desteklemek amacıyla terfi, eğitim ve yeniden eğitim fırsatları sunmalıdır.
4. Metro altyapısı ve hizmetleri, kadın işçiler ve yolcular için tuvaletler ve temiz içme suyu sağlanması gibi gerekli tesisleri içermelidir.
5. İş sağlığı ve güvenliği önlemleri, üniforma, kişisel koruyucu ekipman ve planlı tuvalet molaları da dahil olmak üzere, kadınların ihtiyaçlarını dikkate almalıdır.
6. Çalışma saatleri ve vardiya düzenleri, her cinsiyetten insanın ailevi sorumluluklarını göz önünde bulundurmalı ve erken ve geç vardiyalarda ortaya çıkan güvenlik risklerini, örneğin işe gidiş gelişlerde ulaşım imkânı sağlayarak, ortadan kaldırmalıdır.

IX. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

1. Metro sistemi, sürdürülebilirliğe öncelik vererek, karbon emisyonlarını azaltarak ve çevre dostu uygulamaları teşvik ederek iklim değişikliğiyle mücadele çabalarına aktif olarak katkıda bulunmalıdır.
2. Metro işçileri, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişi destekleyen ve ulaşım sistemlerinin ekolojik ayak izini azaltan politika ve girişimleri savunmalıdır.

X. ÇALIŞMA SÜRESİ

1. Ücret kaybı olmaksızın çalışma süresinin azaltılması, dünyanın dört bir yanındaki metro sistemlerinin önceliği olmalıdır.

**BİZİM
TOPLU
TAŞIMACILIĞIMIZ**

ITF Bizim Toplu Taşımacılığımız

www.OurPublicTransport.org
[#OurPublicTransport](https://twitter.com/OurPublicTransport)
opt@itf.org.uk

Halkın Toplu Taşıma Politikası

www.OPTpolicy.org

**HALKIN TOPLU
TAŞIMA POLİTİKASI**